

Rivalen werden bondgenoten

Dries VANYSACKER onderzocht de houding van de Kerk ten aanzien van het wielrennen

- ▶ Vlaanderen wordt vaak bestempeld als een katholiek wielerland
- ▶ Nochtans beschouwde de Kerk wielrennen eerst als 'heidens'
- ▶ Pas na de Tweede Wereldoorlog groeide een positieve houding

Christof BOUWERAERTS

Vorige herfst opende het Wielermuseum Roeselare (wielu) de permanente tentoonstelling *Koers is religie*. Je maakt er kennis met kermiskoersen, wielergoden, (bij)gelovige renners, dopingzondaars, wielervedvaarten en de hoogmis die *Ronde van Vlaanderen* heet. Door verbouwingwerken aan het wiemu vormt de Paterskerk in de De-laerestraat het tijdelijke, maar toepasselijke decor van de expo. In die kerk was, uitgerekend op 22 maart 2016, Dries Vanysacker te gast. Ter gelegenheid van de *Nacht van de geschiedenis* sprak de kerkhistoricus, verbonden aan de KU Leuven, over zijn onderzoek naar de relatie tussen de katholieke Kerk en het wielrennen. In ons collectieve geheugen leggen we vaak spontaan een verband tussen onze liefde voor het wielrennen en ons katholieke verleden. „Vlaanderen en Italië worden vaak in één adem bestempeld als katholieke wielervlaanderen”, zegt Vanysacker. „Ik ging na of er daadwerkelijk een betekenisvol verband bestaat tussen de katholieke cultuur en de wielersport.”

Het antwoord blijkt niet zo eenduidig als onze collectieve

verbeelding het voorstelt. Vóór de Tweede Wereldoorlog keek de Kerk immers wantrouwig aan tegen de wielersport. Meerdere factoren droegen daartoe bij.

Vooreerst genoot de fiets als vervoersmiddel tot aan de Eerste Wereldoorlog geen te beste reputatie. „De fiets gold als een duivelstuig”, zegt Dries Vanysacker. „Priesters mochten zich slechts per fiets verplaatsen nadat de bisschop daarmee instemde. Dat gebeurde vaak niet. Een zware pastoor met opgestroopte soutane en in compromitterende houdingen straalde immers geen waardigheid uit en was vaak voorwerp van grappenmakerij.”

Ook de professionalisering van het wielrennen, die bij ons al kort na 1900 begon, kon bij de geestelijkheid op weinig sympathie rekenen. „De Kerk was niet tegen sport op zich”, legt Dries Vanysacker uit. „Zo stimuleerde ze gymnastiek en voetbal. De zorg voor je lichaam moest echter altijd in dienst staan van de zorg voor je ziel. De Kerk verafschuwde bijgevolg de verheerlijking van het lichaam en de vedettecultus in het profwielrennen.”

Norbertijn Antoon Van Clé was een pionier van het wielrapostolaat

Dat wedstrijden doorgaans op zondag plaatsvonden, wielervedetten geld verdienden en supporters een gokje waagden, sommige renners bekend stonden om hun stoere praat en listigheid, versterkte enkel de weerstand bij de geestelijkheid.

Een interessante vertolker van die kritische houding is de Vlaamse dominicaan Julius

Laurentius Callewaert (1886-1964). „Door zijn Vlaamsgezindheid had hij sympathie voor de hardwerkende flandriens op de fiets”, vertelt Vanysacker. „Als geestelijke keek hij echter neer op de ontsporing van de sport in zijn tijd, die hij als ‘een onredelijke furie’ beschouwde.”

Na de Tweede Wereldoorlog veranderde de houding van de Kerk. Devote wielerkampioenen konden door hun discipline een toonbeeld zijn van de katholieke ethiek. Het beeld van Vlaanderen als katholiek wielerland stamt dan ook uit de periode 1945 tot 1965. „De Kerk deed een poging het profwielrennen naar zich toe te trekken”, zegt Vanysacker. „De strijd tussen de ‘devote katholiek’ Gino Bartali en de ‘mondaine’ Fausto Coppi waaide uit Italië over naar ons land. Belgische kampioenen als Briek Schotte, Rik Van Looy en Eddy Merckx werden voorgesteld als ‘katholiek’. Ook het middenveld richtte almaar vaker wielervedstrijden in en wielervedclubs namen een aalmoezenier in de arm.”

Pionier van die nieuwe houding was de Vlaamse norbertijn Antoon Van Clé. „Hij bouwde van 1936 tot zijn dood in 1955 een heus wielerafostolaat uit”, zegt Vanysacker. „Hij zocht de mens achter de kampioen, richtte de bond Sporta op en organiseerde wielervedvaarten.”

Toch was Van Clés succes veel eerder uitzonderlijk. „Het wielermilieu bleef gesloten en vele priesters bleven erop neerkijken. Een echt wijdverbreid afostolaat onder profrenners kwam er dus niet”, besluit Dries Vanysacker.

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be

Briek Schotte (1919-2004) was een boegbeeld van de 'Vlaamse katholieke renner'. © Belga Image

STANDPUNT

Luk VANMAERCKE

Van goede wil

„Excuseer mijnheer, rijdt deze tram naar de Meir?” De vraag werd beleefd gesteld, in zeer behoorlijk Nederlands. Ze was afkomstig van een jongeman van duidelijk zuiderse oorsprong. Ik nam hem mee op de juiste tram en maakte een praatje. Khaled heette hij. Hij was vooraan in de twintig en gevlucht uit Afghanistan. Nog maar drie maanden was hij in België, wat mijn bewondering voor zijn kennis van het Nederlands nog groter maakte. Hij werkt nu bij een bakker, maar wil graag voort studeren. Informatica. Hij was op weg om een test af te leggen in de hoop dat men hem zal toelaten tot die opleiding.

Bij de eerste tussenhalte zag ik Khaled plotseling verkrampen. Op het perron stonden zwaar bewapende politieagenten. Ik stelde hem gerust: „Er is extra bewaking door de aanslagen in Brussel.” Hij zuchtte: „Ja, dat was heel erg. Heel slecht.” Hij leefde oprecht mee met ons land en de slachtoffers. Nadat hij een halte verderop de tram verliet, besefte ik dat die aanslagen voor hem veel alledaagser zijn dan voor ons. Hij was tenslotte voor dat soort geweld op de loop gegaan. Wapens, schoten, explosies. Hoe vaak zou hij dat zelf hebben beleefd? Hoeveel vrienden of familieleden zou hij hebben verloren? Hoe hopeloos was zijn situatie dat hij alles en iedereen achterliet om ver weg te vluchten? Zijn medeleven met België was gemeend, maar had ik niet mijn medeleven met Afghanistan moeten uiten?

Ineens voelde ik een indigestie bij alle analyses en grote uitspraken in de nasleep van de vreselijke aanslagen van 22 maart. Wat zagen we de voorbije dagen weer een stoet aan klassieke praatjes door onze media walsen.

Het probleem ligt bij een slechte integratie van migranten, of bij moslims, of bij gelovigen in het algemeen, of bij culturen uit Noord-Afrika en het Midden-Oosten, of bij de gebrekkige werking van onze veiligheidsdiensten. Allemaal diagnoses die interessante elementen bevatten, maar finaal blijven steken in clichés, veralgemeningen, wijtegen-zij-denken, zelfkastijding. Het zijn bovendien al een kwarteeuw dezelfde analyses, waarbij steeds weer dezelfde mensen zich in hetzelfde kamp bevinden. Wat schieten we ermee op?

Ja, de daders waren moslims, maar Khaled is dat ook. Net zoals sommige slachtoffers van de Brusselse aanslagen en miljoenen slachtoffers van de vreselijke conflicten in Syrië, Irak of Afghanistan. Ja, de daders beroepen zich op het geloof, maar dat doen miljarden mensen in de wereld, zonder zichzelf en elkaar op te blazen. En net zoals er al eerder religieus geïnspireerde aanslagen waren (in Parijs en New York bijvoorbeeld), zien we met de regelmaat van de klok bloedbaden die niets met geloof te maken hebben, maar alles met losgeslagen geesten. Landen die nu hooghartig België de les spellen, slaagden er eerder zelf niet in bij hen aanslagen te voorkomen. We blijven rondjes draaien met onze grote beschouwingen, ze zijn de camouflage waarachter we onze machteloosheid verbergen.

Als we dan toch absoluut de wereld in categorieën willen indelen, kunnen we het dan niet beter eenvoudig houden? Er zijn overal mensen van goede en van slechte wil. Die eerste groep lijkt mij immers, veel groter dan de tweede. Tijdens zijn homilie op Witte Donderdag, in een asielcentrum, vergeleek paus Franciscus hen met Jezus die dienstbaar de voeten van de leerlingen wast. „We zijn hier allen verenigd, moslims, hindoes, katholieken, kopten, evangelische christenen, broeders en kinderen van dezelfde God, die in vrede willen samenleven.” Aan de tegenzijde zag de paus de oorlogszuchtigen, de leveranciers van wapens, de bloeddorstigen.

Misschien is ook die indeling karikaturaal, maar als mensen van goede wil zich aan elkaar spiegelen, dan weigeren alvast zij zich tegen elkaar te laten opjatten. Overal ter wereld, in alle culturen en bij alle geloofsovertuigingen, bestaat de meerderheid uit mensen die het geweld moe zijn en de vrede verkiezen. De grote wereldvrede is niet voor vandaag of morgen, maar broeders en zusters zijn in eigen omgeving, die opdracht kan ieder van ons alvast aanpakken. 99

Reageren op dit artikel? Dat kan op lezersbrieven@kerknet.be